

Kriterier för tingsrättens förordnandelistor

Vem som ska förordnas av tingsrätten för ett uppdrag, såsom exempelvis offentlig försvarare eller bodelningsförrättare, avgörs i varje enskilt fall av handläggande domare eller annan anställd vid tingsrätten som har delegation att besluta om det. Som ett internt beslutsstöd har tingsrätten listor på personer som bedöms kunna förordnas för olika typer av uppdrag. Det förhållandet att en person inte förekommer på en förordnandelista hindrar inte att personen ändå förordnas, t.ex. om en part begär det.

Tingsrättens kriterier och krav finns bland annat för att det ska vara möjligt för tingsrätten att inom en kort tidsrymd förordna biträde som har kompetens och praktiska förutsättningar för att utföra sitt uppdrag. Tingsrättens huvudsakliga ansvar är att se till att de tilltalades, målsägandenas, barnens och övriga aktörers intressen av att få kvalificerad juridisk hjälp tillgodoses. Det intresset är överordnat juristers intresse av att få förordnanden¹. Ett förordnande från tingsrätten innebär att personen har bedömts som lämplig av tingsrätten för uppdrag av det slag som listan avser. Därför ställer tingsrätten vissa minimikrav samt utgår från vissa kriterier vid bedömning av om en person ska finnas med på någon av tingsrättens olika förordnandelistor.

Ändras förutsättningarna i något hänseende som är av intresse för de krav och kriterier som anges nedan ska detta omgående anmälas till tingsrätten. Ändrade kontaktuppgifter ska också anmälas omgående, liksom förhinder för någon som förekommer på listan att under viss tid att åta sig uppdrag.

Substitution av uppdrag kan endast ske om det finns uttryckligt lagstöd. Detta innebär att substitution inte kan ske vid exempelvis uppdrag som särskild företrädare för barn och god man. Tingsrätten är restriktiv i fråga om att godkänna substitution.

Grundläggande krav

Personer som förekommer på tingsrättens olika förordnandelistor ska till en början uppfylla följande krav.

- Ha sin verksamhetsort inom Skaraborgs tingsrätts domkrets². Med verksamhetsort avses den adress som en advokat eller en biträdande jurist har angett som besöksadress på sin personliga sida i Advokatsamfundets matrikel (primärkontor).
- Alternativt ha ett mottagningskontor med dokumenterad kontinuerlig klientmottagning inom Skaraborgs tingsrätts domkrets, där juristen regelbundet och varje vecka tjänstgör åtminstone på deltid.

¹ Se JO-beslut 2014-12-19, dnr 3586-2013, s 6 f.

² Domkretsen består av kommunerna Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Lidköping, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Töreboda och Vara. Kravet gäller inte för att bli uppsatt som medlare enligt FB

Mottagningskontoret inom domkretsen ska vara manifesterat på ett sådant sätt att det går att identifiera vid besök på besöksadressen. Mottagningskontoret ska vidare antingen vara registrerat på advokatens/biträdande juristens personliga sida i Advokatsamfundets matrikel, eller ska den personliga sidan innehålla en länk till byråns sida i matrikeln, där verksamhetsstället är registrerat.³

- Den som inte finns med i matrikeln får själv på annat sätt visa att verksamhetsort eller mottagningskontor finns inom domkretsen.
- Observera att kravet på att ha åtminstone ett mottagningskontor inom domkretsen normalt innebär att ersättning för tidsspillan och resor ska beräknas med utgångspunkt från det kontoret och inte från kontor utanför domkretsen.
- Kunna nås per telefon eller e-post för snart besked om det aktuella uppdraget kan tas.
- Även i övrigt använda och bevaka e-post.
- Inneha en jur.kand. eller motsvarande juristexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) eller motsvarande äldre examen⁴.
- Ha ansvarsförsäkring.

Bedömningskriterier

För att en advokat eller jur.kand. ska bli uppsatt på tingsrättens förordnandelistor gäller följande.

Det är upp till den som anmäler intresse för att sättas upp på tingsrättens förordnandelistor att lägga fram vad som kvalificerar denne för det, såsom relevant utbildning och erfarenhet. T.ex. beaktas notarietjänstgöring, tidigare erfarenheter från uppdrag som ombud eller biträde och erfarenheter från andra domstolar. Tingsrätten efterforskar inte referenser. Den som vill ange en referens ska ange namn och kontaktuppgifter.

Domarna på tingsrätten ges möjlighet att yttra sig över anmälan. Den domare som anser att det finns anledning att anmärka mot personens lämplighet för uppdraget ska ange anledningen till detta.

Därefter görs en lämplighetsbedömning av lagmannen där bl.a. domarnas yttranden vägs in. Om inget särskilt framkommer av domarnas yttranden, av det underlag som anmälaren själv har lagt fram eller av i övrigt för tingsrätten kända förhållanden gäller följande särskilda krav.

Offentlig försvarare

- Advokat

Offentlig försvarare med häktningsjour

- Advokat som förordnas i och har erfarenhet av alla typer av brottmål, och
- som kan inställa sig till förhørslokal i Skövde eller Lidköping inom ca en timma från vidtalning⁵.

³ Lagmannen kan besluta om undantag för en jurist som har sin verksamhetsort inom tio mil från tingsrätten och som verkat vid tingsrätten under lång tid.

⁴ Detta krav gäller inte medlare enligt föräldrabalken

⁵ Vilka advokater som ska ha häktningsjour under ett år beslutas särskilt av lagmannen.

Målsägandebitråde

- Advokat
- Biträdande jurist på advokatbyrå. Det krävs dock att den biträdande juristen är tingsmeriterad och har varit anställd vid advokatbyrå i minst tre månader eller har varit anställd vid advokatbyrå under minst 12 månader.
- Jurister som bedriver egen verksamhet och som inte tjänstgör på advokatbyrå kan föras upp på listan om de har ansvarsförsäkring och kan åberopa goda referenser. Beslut fattas av lagmannen.

Särskild företrädare för barn

- Advokat med dokumenterad erfarenhet av arbete med särskild inriktning mot humanjuridik, familjemål eller mål avseende våld i nära relationer.
- En biträdande jurist på advokatbyrå kan undantagsvis föras upp på listan om denne har, för uppdraget, särskilt värdefulla meriter.
- Jurister som bedriver egen verksamhet och som inte tjänstgör på advokatbyrå kan föras upp på listan om de har ansvarsförsäkring och kan åberopa goda referenser. Beslut fattas av lagmannen.

Offentligt biträde (föräldrabalken)

- Advokat
- Biträdande jurist på advokatbyrå som antingen är notariemeriterad eller har varit anställd som biträdande jurist vid advokatbyrå minst 12 månader.

God man enligt föräldrabalken/äktenskapsbalken, rättegångsbiträde, bodelningsförrättare, god man enligt ärvdabalken, boutredningsman, skiftesman samt god man enligt samäganderättslagen

- Advokat
- Biträdande jurist på advokatbyrå som är tingsmeriterad och varit anställd vid advokatbyrå minst 12 månader
- Övriga jurister som visat sin lämplighet för dessa typer av uppdrag och har minst 12 månaders relevant arbetslivserfarenhet.

Medlare enligt föräldrabalken

Förfarandet vid prövningen av om en person ska bli uppsatt på listan för medlare enligt föräldrabalken är ett annat. Bedömningen av om någon ska bli uppsatt på denna lista görs av lagmannen i samråd med domarna vid tingsrätten.

Kritik

Kritik från allmänheten, huvudmän, andra myndigheter eller tingsrättens anställda kan innebära att en person tas bort från förordnandelistorna. En sådan åtgärd utgör inte ett överklagbart beslut.⁶

Den berörde ges möjlighet att bemöta kritiken innan beslut fattas.

⁶ Jmf. Högsta Förvaltningsdomstolens avgöranden den 22 juni 2020 i mål 2858–19 och 2859–19

Principer för tingsrättens användning av förordnandelistor

Uppdragen ska fördelas jämnt och rättvist mellan dem som förekommer på förordnandelistan. Om en person förordnas efter begäran av den enskilde ska detta inte räknas.

I mål som avser allvarlig, ovanlig eller komplicerad brottslighet och i mål med unga tilltalade bör advokat med särskild erfarenhet inom området förordnas. Förordnanden i mål av detta slag ska ske med beaktande av att uppgifterna ska fördelas jämnt och rättvist.

Tingsrätten grundar sitt krav på verksamhetsort, alternativt mottagningskontor där juristen regelbundet finns på plats, inom domkretsen på närhetsprincipen. Den innebär att den enskilde ska biträddas av en advokat eller jurist som kan närvara personligen vid förhör, sammanträden och förhandlingar. En tillämpning av närhetsprincipen säkerställer goda möjligheter för huvudmannen och den förordnade att träffas, minskar behovet av substitution och närvaro via videokonferens eller telefon.

Ikraftträdande

Dessa kriterier träder i kraft omedelbart.

Peter Stafverfeldt

lagman